

Зміст

АРТЕМОВА Л.В. РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ СТУДЕНТАМИ КУРСУ “ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ УКРАЇНИ”	3
БОГУШ А.М. МОДЕРНІЗАЦІЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДОКТРИНИ ЇЇ РОЗВИТКУ	9
ПОНІМАНСЬКА Т.І. ВИХОВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО СВІТУ ДОРΟΣЛИХ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	12
КУРОК О.І. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ РУХОВИХ ДІЙ З М'ЯЧЕМ	16
ІКУНІНА З.І., ТРУБНИК І.В. НАПРЯМИ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ ДЛЯ ПРОФІЛАКТИКИ АГРЕСИВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	23
МАШОВЕЦЬ М.А. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СІМЕЙНОГО ТА СУСПІЛЬНОГО ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ: ІСТОРІКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ	27
ГАВРИШ Н.В. ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЕВОЇ ТВОРЧОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ У ПРОЦЕСІ МУЗИЧНО-РИТМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	32
✓ ЗАГОРОДНЯ Л.П. ЗАСТОСУВАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СУМСЬКОГО ПРИРОДНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	38
ДРОНОВА О.О. ДИТЯЧИЙ МАЛЮНОК ЯК ЗАСІБ ЗБАГАЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАТЬКІВ	45
КРАЙНОВА Л.В. УКРАЇНСЬКИЙ ФОЛЬКЛОР ЯК ЗАСІБ ЛЕКСИЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	51
БОГІНІЧ О.Л. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОЗГЛЯДУ ТЕОРЕТИЧНИХ ОСНОВ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ	56
✓ БЕЛЕНЬКА Г.В. ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТІВ ДОШКІЛЬНОГО ПРОФІЛЮ ДО РОБОТИ ПО ОЗНАЙОМЛЕННЮ ДІТЕЙ З ПРИРОДОЮ УКРАЇНИ З ВРАХУВАННЯМ ЇЇ РЕГІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ	64
СУХОРУКОВА Г.В. ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТІВ ДОШКІЛЬНОГО ПРОФІЛЮ ДО РОБОТИ ПО ОЗНАЙОМЛЕННЮ ДІТЕЙ З ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНИМ МИСТЕЦТВОМ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ ЙОГО РЕГІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ	70
✓ КОТ Н.М. ВРАХУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО ТРЕНІНГУ З ДОШКІЛЬНИКАМИ	74
КОРЯКІНА І.В. РОЛЬ ЗАНЯТЬ З РУЧНОЇ ПРАЦІ У ПІДГОТОВЦІ ДІТЕЙ ДО ОВОЛОДІННЯ ГРАФІКОЮ ПИСЬМА	77
КОТ Н.А. ФОРМУВАННЯ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОГО МЕНТАЛІТЕТУ У ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	82
ЛОХВИЦЬКА Л.В. ВАЛЕОЛОГІЧНІ ЗНАННЯ - ДІТЬЯМ: ЗАПРОВАДЖЕННЯ ВАЛЕОЛОГІЇ В ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	86
БОНДАРИК М.В. ВИКОРИСТАННЯ НАДБАНЬ НАРОДНОЇ ПЕДАГОГІКИ В ПРОЦЕСІ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	93
БЕНЕРА В.Є. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ САМОСТІЙНОСТІ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	97
АМАТЬЄВА О.П. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ МОДЕЛЮВАННЯ У РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ	103
КОШЕЛІВСЬКА О.І. СТИМУЛЮВАННЯ МОРАЛЬНОГО ВИБОРУ ДОШКІЛЬНИКІВ: СТАН ПРОБЛЕМИ В ПРАКТИЦІ РОБОТИ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	108
ГОРДІЙ Н.М. СПАДЩИНА ПЕДАГОГІЧНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ ГЛУХІВСЬКОГО УЧИТЕЛЬСЬКОГО ІНСТИТУТУ (1874-1917 РР.)	112
ЛЕВІНЕЦЬ Н.В. МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ЕТНОПЕДАГОГІКИ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ДО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	116

використання цих правил залежить від обставин та оточуючих дорослих. Часто цих дітей виділяє упертість, егоцентризм та самовпевненість.

Після проведення виховної роботи в експериментальних групах не залишилося дітей з високим рівнем проявів агресивної поведінки (на початку дослідження було 20, 83%).

Таким чином, експериментальна робота засвідчила ефективність застосування особистісної моделі виховання. Використання у практичній діяльності психолога методичних рекомендацій цієї наукової роботи дозволило здійснювати особистісний підхід до кожної дитини.

Література

1. Марценківська І., Марценківський І. Дитяча агресивність // Дошкільне виховання. – 1997. – 8.
2. Научно-методические основы использования в школьной психологической службе конкретных психодиагностических методик. – М., 1988.
3. Паренс Г. Агрессия наших детей. – М., 1997.
4. Полуэктова С., Иванушкина Е. Формирование личности дошкольника – программа "Self-Esteem" // Розкажіть онуку. – 1992. – 2.
5. Психолог в детском дошкольном учреждении / Под ред. Т.В.Лаврентьевой. – М., 1996.
6. Цап Н. Агрессивність дитини: за і проти // Практична психологія та соціальна робота. – 1999. – 6,7.

Резюме

Стаття посвячена актуальній проблемі соціалізації дітей дошкільного віку. В статті аналізуються результати експериментальної роботи по профілактиці проявлених агресії у дітей старшого дошкільного віку. Определены основные направления работы практического психолога в дошкольном учреждении для профилактики агрессивности старших дошкольников.

Ключевые слова: социализация детей, профилактика агрессивности, направления работы психолога.

Summary

The article deals with the actual problem of preschool age children socialization. The author analyses the results of the experimental research of such phenomenon as preschool age children aggression. This article defines the main direction of the work of a practical psychologist to avoid preschool children' aggression.

Key words: children socialization, aggression prevention, directions of the work of the psychologist.

УДК 371.018 372

Машовець М.А.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СІМЕЙНОГО ТА СУСПІЛЬНОГО ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ: ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Важливо проникнутися духом мислителів, а не заучувати їх настанови
М.Монтень

В статті розглядається проблема співпраці сім'ї та дошкільних закладів в історичному аспекті, простежується оцінка ролі сім'ї в розвитку дитини в педагогічній спадщині, запропоновані узагальнені етапи процесу взаємозв'язку сімейного й суспільного дошкільного виховання.

Ключові слова: педагогічний досвід, історичний аспект, взаємодія, педагогічна пропаганда.

Особливості фахової діяльності вихователя дітей дошкільного віку, наявність можливості обрання спеціалізації вимагає від нього глибокого усвідомлення специфіки взаємозв'язків між важливими інститутами соціалізації дитини – сім'єю, дошкільним закладом, школою та іншими просвітницькими організаціями. Критична оцінка світового та національного педагогічного досвіду від найдавніших часів, його якісна інтерпретація в умовах сьогодення допоможе ефективно застосувати надбання історико-педагогічної теорії та практики в час самоідентифікації на фоні інтеграції культур і глобалізації.

Педагогічна думка притаманна людській цивілізації з моменту її народження. Кожна епоха формувала різноманітні педагогічні думки, створюючи педагогічний ідеал. Підвалини педагогічної теорії слід шукати в древній філософії. Питання раннього розвитку особистості знаходять своє відображення ще в працях грецьких та римських філософів (Сократ, Платон, Арістотель), які висловлювали прогресивні ідеї про поєднання державної освіти з вихованням дитини в сім'ї [11, 446-456]. Зокрема, Платон в "Государстве" багато уваги приділив порухам дитячої душі, однак вважав, що філософам і воїнам не можна створювати сім'ю, бо вона не залишає часу на державні справи. Арістотель одним із перших означив пріоритетне значення виховного впливу сім'ї на розвиток дитини та наголосив на важливості участі батьків у фізичному, розумовому та моральному вихованні дітей.

Схоластична система освіти Середньовіччя змінюється педагогікою гуманізму епохи Відродження, що посилює увагу до людини, її розвитку через об'єднання сімейного та шкільного виховання. Серед тогочасних мислителів вирізняються Томас Мор, Томазо Кампанелла, М.Монтень та ін.

На думку М.Монтеня, "...з найбільшими і найважливішими труднощами людське пізнання зустрічається саме в тому розділі науки, який тлумачить виховання і навчання в дитячому віці" [4, 138], тобто - в сім'ї. Освічена мати повинна якнайкраще організувати виховання власної дитини. Розмірковуючи над цим питанням далі, Монтень дає практичні поради молодій матері щодо вибору наставника синові: "...бажано, щоб це була людина скоріше з ясною, аніж з нашпиговою науками головою, ...бо добродійність та розум переважають голу вченість; щоб застосовувався новий спосіб навчання" [5, 140]. Звернемо увагу на вимогу нового способу навчання, що полягає в реалізації принципу індивідуалізованої взаємодії наставника і дитини: "Я не хочу, щоб наставник один все вирішував і тільки один говорив; я хочу, щоб він також слухав свого вихованця" [5, 140]. Тільки високоосвічена мати здатна розпізнати такі вміння у наставника своєї дитини, який зможе наблизитися до потягів дитини та керувати ними.

Надзвичайно цікавими і сучасними видаються роздуми М.Монтеня про зміст освіти дитини, зокрема, про ознайомлення дітей з філософією (підкреслимо, що на той час ця наука мала найвищий статус): "...зупиніться на найпростіших положеннях філософії та зумійте потрібним чином відібрати й розтлумачити їх, адже філософія вчить життю, а дитячий вік потребує подібних уроків" [6, 153]. Навчаючи дитину, необхідно відмовитися від насильства та примусу, бо це калічить та розбещує її душу, робить дитину підступною, лукавою, впертою.

Суспільство того історичного періоду має яскравий поділ на класи, і тому виховання дітей в сім'ях різної соціальної приналежності відбувалося на абсолютно протилежних засадах: дбати про виховання дітей може жінка - аристократка. Але й вона не може повністю відчувати себе матір'ю-вихователькою, адже для дитини наймають годувальницю, а потім - наставника. "Годувальниця за мізерну плату припиняє годування своїх дітей, передаючи їх якій-небудь хирій годувальниці, або навіть просто козі, щоб вигодувати наших; ми забороняємо цим жінкам не тільки годувати груддю їх власних дітей, як би шкідливо для них це не було, але й взагалі скільки-небудь турбуватися про них, щоб це не заважало годувальницям повністю присвячувати себе нашим дітям" [7, 349-350].

Фундатор наукової педагогіки Я.А.Коменський, запропонувавши вікову періодизацію розвитку дітей, чільне місце відводить "материнській школі", де вдома, під наглядом матері виховуються діти від народження до 6 років. Саме мати стає першою та найголовнішою вихователькою дитини, піклується про її всебічний розвиток. *Факт 1.*

Видатний представник світової демократичної думки Й.Песталоцці обстоював питання співпраці сім'ї та школи у вихованні дітей. Саме з ім'ям цього педагога можна поєднати питання взаємодії родинного та суспільного дошкільного виховання. Йоганн-Генріх Песталоцці у своїй садибі Нойгоф організував "Установу для бідних" (1770-1780) - один з перших в історії дошкільних навчально-виховних закладів. Він вважав сім'ю осередком соціального виховання, а школи служать лише доповненням до сімейного виховання. Тому зв'язок між школою та сім'єю є очевидним і необхідним [8, 136]. На думку педагога, важливо, щоб кожна мати могла б дати дитині найпотрібніші знання, які він вивчає елементарною освітою: інтелектуальна, фізична та моральна. З першого дня життя дитини можна здійснювати всі ці три складові освіти. І тут ще раз підкреслюється особлива роль матері, яка годуючи та доглядаючи дитину, дбає про її фізичний розвиток, що тісно пов'язаний з моральним і розумовим. ** Факт 2.*

В історії української педагогічної думки важливість сім'ї для виховання дитини визнано українською народною педагогікою як аксіома. Народна педагогіка ґрунтується на принципах, серед яких чільними є принципи природовідповідності та гуманності у ставленні до дитини. Найважливішу роль у вихованні завжди відводили матері. І то закономірно, адже саме жінка-мати вчить дитину рідної мови, пісні, звичаям тощо. Багатий фольклорний матеріал береже дивовижну квінтесенцію материнської значущості: "Батько розумний, а мати розумніша - ніколи дітей своїх не полише", "Тільки в світі правди, що рідная мати" тощо. Але дитина поступово розширює межі свого довкілля і потребує зміни соціального статусу - відвідує дитячий садок, стає школярем. Тому дуже важливою умовою подальшого розвитку дитини стають спільні зусилля батьків і педагогів.

Питання співпраці сім'ї та дошкільля веде початок від створення перших дошкільних закладів в різних регіонах нашої держави.

З огляду на особливості становлення національної освіти в найвпливовіших регіонах: Галичині та Наддніпрянській Україні, варто звернутися до науково-популярної та педагогічної спадщини С.Ф.Русової. Як зазначала сама С.Ф.Русова, ідея дошкільного виховання в Україні реалізувалася дуже повільно.

Перший дитячий сад був відкритий у Києві в 1872 році сестрами Ліндфорс. В Галичині перші дитячі захоронки виникли у 1891-92 р.р. завдяки старанням Наталі Озаркевич-Кобринській та Кирила Сілецького. У Львові перша захоронка, якою керувала М.Грушевська, була організована в 1902 році [3, 6]. Поширюючи ідеї дошкільного виховання, свідоме жіноцтво об'єднується в різноманітні товариства ("Руська охоронка" - в Галичині, Товариство дошкільного виховання - у Києві). Як правило, на початку становлення, захоронки розгорталися у сільській місцевості, що значно сприяло активізації жінки-матері, підвищувало її загальну та педагогічну культуру. Жінки допомагали в облаштуванні дитячого помешкання, несли продукти, різні речі, цікавилися дитячими заняттями. Виховательки пристосовували фребелівський метод до національних умов, використовували природний матеріал, розвиваючи дітей в національному дусі, а для матерів, за висловом С.Русової, були старшими сестрами, давали їм поради для найкращого ведення родинного хатнього життя і морально, і гігієнічно [9, 24].

Захоронки працювали і в часи громадянської війни 1914-1918 років. В Києві функціонували дитячі садки.

Важливою подією в розвитку національного виховання стало проведення в 1934 році в Станіславові Конгресу Українського жіноцтва та прийняття рішення про поширення мережі дошкільних установ (ясла для немовлят, дитячі садки, захоронки, дошкільля, вакаційні оселі та півоселі), які б давали змогу користуватися ними всім українським дітям та відповідали вимогам сучасної педагогіки та гігієни [3, 8]. На конгресі з доповіддю "Роль

жінки в дошкільному вихованні" виступила С.Ф.Русова. Дослідники її педагогічної спадщини вважають цю промову програмною настановою для розробки теоретичних засад дошкільного виховання та практичної організації дитячих садків та захоронок в Галичині.

Дошкільне виховання в Наддніпрянській Україні в цей проміжок часу розвивалося відповідно настанов Всеросійських з'їздів 1919, 1921, 1924 років та Всеросійської конференції 1926 року. Розгляд питання взаємодії дошкільних закладів з батьками в резолюціях з'їздів дає можливість простежити еволюціонування цього питання відповідно до ідеології нового радянського устрою: ідея допомоги сім'ї у вихованні дітей обґрунтовувалася наявністю серйозних недоліків у сімейному вихованні - антисанітарним умовам домашнього побуту протиставлялося регулярне проведення вологого прибирання, організація денного сну дітей, перебування їх на повітрі в умовах дитячого садка; придуренню ініціативи дітей, стимулюванню проявів індивідуалізму та власності в сім'ї - виховання колективізму, що нейтралізує у дітей негативний вплив сім'ї та вулиці (за педагогічними роботами Л.І.Красногорської та Д.В.Менджерницької). Щоб обмежити негативний вплив сім'ї на життя дитини, необхідно було проводити педагогічну пропаганду серед батьків для корекції сімейного виховання.

Г.Г.Ващенко оцінював таку пропаганду як намагання "...розкласти родину та підірвати авторитет батьків, продукувати зневагу до сім'ї" [2, 29].

Робота по встановленню зв'язку з сім'єю для створення єдиної системи виховання була розгорнута, посилена і переросла в планову та систематичну. Принагідно зазначимо, що деякі запропоновані того часу форми роботи з батьками збереглися до сьогодні, наприклад, бесіди з батьками, батьківські збори, ознайомлення їх з роботою дитячого садка. Серйозно обговорювалося питання проведення культурно-просвітницької роботи серед батьків. Великою популярністю користувалися організовані педагогами відвідання дитячих садків робітницями фабрик і заводів. Такі заходи прирівнювалися до умов виробничого соціалістичного змагання.

Виходили різноманітні посібники для батьків, зокрема Є. Фльоріної, А. Суровцевої. Проте, українські вихователі були позбавлені можливості знайомитися з працями Г.Г.Ващенко, Ю.Дзеровича та інших педагогів, які, розробляючи систему національного виховання, перше місце відводили родині. "Дійсно любов і згода, що панують у родині, - вказує Г.Г.Ващенко - роблять життя її приємним і щасливим навіть за несприятливих зовнішніх умов і закладають основи для розвитку у дітей доброї вдачі, що є однією з передумов щасливого життя у зрілому віці. Особливо велике значення у родинному житті мають перші роки життя дитини і навіть умови її народження. Усе це треба мати на увазі батькам, коли вони хочуть, щоб їхні діти вирости здоровими, працездатними й розумними" [1, 316].

Виховна практика радянських дитячих садків базувалася на нових документах: "Керівництво для вихователів", "Устав дитячого садка" (1938р.). В них визначалися провідні установки та практичні рекомендації по зміцненню зв'язків дитячого садка з сім'єю. Проголошувалися настанови зводилися до вирішення господарських питань дитячого садка за рахунок залучення батьків. Вважалося, що участь батьків у вирішенні господарських справ матиме на них педагогічний вплив, так як вони будуть спілкуватися між собою, обговорювати проблеми виховної роботи дитячого садка, життя дитини в сім'ї.

Посилення ролі сім'ї в післявоєнний період пов'язане з демографічною політикою держави, яка понесла величезні людські втрати в роки Великої Вітчизняної війни. Діяльність педагогів регламентувалася "Керівництвом для вихователя дитячого садка" (1945). В цей період функціонували гуртки для батьків, де, крім обговорення різноманітних питань виховання дітей, вони вчилися шити дитячий одяг, виготовляти ігри-саморобки, ліпити та малювати, ознайомлювалися з методикою виконання фізичних і спортивних вправ.

З 50-х років спостерігається масовий контроль за роботою дошкільних установ з боку державних органів. Виховання дітей було надзвичайно заполітизованим. По суті, важливість спільної роботи дитячого садка та сім'ї лише декларувалося, провідним було суспільне

виховання, всі зусилля якого спрямовувалися на реалізацію ідей комуністичного виховання підростаючого покоління.

Необхідність та важливість педагогічної просвіти батьків диктувалася самим життям. В 1960 році був вперше створений науково-дослідний інститут дошкільного виховання АПН РРФСР (пізніше АПН СРСР), який очолив академік О.В.Запорожець. Науковці обґрунтували необхідність співпраці дитячого садка з сім'єю для успішного вирішення питань розвитку та виховання дітей раннього і дошкільного віку. В ряді досліджень (О. Арнаутова, В. Іванова та ін.) було підтверджено важливість співпраці для взаємодоповнення та взаємозбагачення впливу сімейного та суспільного виховання.

В 70-80-і роки набув поширення батьківський всеобуч, головною метою якого було підвищення їх педагогічної культури. Це була цілісна система форм пропаганди педагогічних знань для різних категорій батьків. Завдання і тематика всеобучу інтегрувалася в збірнику наказів та інструкцій Міністерства освіти.

В 70-і роки в НДІ дошкільного виховання АПН СРСР під керівництвом Т. Маркової була організована лабораторія сімейного виховання. Науковці-педагоги глибоко вивчали особливості сімейного виховання, порівнювали їх із суспільним вихованням і робили висновки про переваги суспільного виховання для загального розвитку дошкільників, не відкидаючи при цьому впливу сім'ї.

Серед українських педагогів того періоду найбільше вирізняються праці та практичний науковий доробок з проблеми сімейного виховання та спільної роботи сім'ї та школи у В.О.Сухомлинського - педагога-новатора, педагога-гуманіста. В Павлівській середній школі-лабораторії завдяки зусиллям педагогічного колективу на чолі з В.О.Сухомлинським було створено школу-родину, а також доведено неможливість підміни сімейного виховання суспільним. Крім школи під відкритим небом, у Павлівці діяла школа для батьків. На відміну від рекомендованої Міністерством освіти тематики занять, Павлівський педагог разом з батьками розмірковував над тим, як зробити дитину щасливою. На його думку, для цього треба навчити дитину працювати, а це неможливо без зусиль сім'ї та школи. Характерною особливістю науково-дослідної роботи В.О. Сухомлинського є паралельний розгляд одночасного виховного впливу сім'ї (перш за все матері й батька) і школи. Розглядаючи будь-яке питання виховання особистості, Василь Олександрович висловлює на тому, що "...ні школа без сім'ї, ні сім'я без школи не можуть справитися з найтоншими, найскладнішими завданнями становлення людини" [10, 343-344].

В теперішній час розробляються нові підходи до співпраці з батьками, які ґрунтуються на взаємозв'язку двох систем - дитячого садка та сім'ї. Філософія співпраці в сьогоденні розумінні - це процес спілкування, обміну ідеями, переживаннями, створення відповідного егерогору: своєрідного спільного інтелектуального та чуттєвого енергетичного поля, в якому якнайповніше розкриваються та реалізуються здібності, інтереси та уподобання педагогів, дітей і батьків. Тому, як свідчить практика, батьки обирають скоріше педагога та дитячий садок за принципом спільності переконань, ніж за територіальним принципом.

Отже, розглядаючи питання співвідношення сімейного та суспільного виховання у світовій педагогіці та взаємодію цих двох соціальних інститутів у вітчизняній педагогіці, визначаємо наявну хвилеподібну тенденцію, яку ми умовно розподіляємо на кілька значних етапів:

I етап - "материнська школа" - народна педагогіка, філософські системи, мислителі та фундатори наукової педагогіки про пріоритети виховання дитини в сім'ї;

II етап - поєднання сімейного та громадського виховання в системі освіти підростаючого покоління (XVIII - перша половина XIX ст.);

III етап - взаємозв'язок сімейного та суспільного дошкільного виховання (кінець XIX - початок XX ст.: 1917 р.);

IV етап - пріоритетність суспільного дошкільного виховання над сімейним задля формування нової історичної спільноти - радянського народу;

V етап - паритет сімейного та суспільного дошкільного виховання.

педагогізація соціуму як показник соціально-культурного розвитку держави.

Література

1. Ващенко Г. За здорову і свідому українську родину //Ващенко Г. Твори. Т.4. Праці з педагогіки і психології. - К., 2000 - С. 316.
2. Історія української педагогіки /За ред. М.Стельмаховича. - К., 1998.- С. 29.
3. Лисенко Н.В., Кирста Н.Р. Педагогіка українського дошкілля: Навчально-методичний посібник. - Ів.- Франківськ, 2001. - С. 6.
4. Монтень М. Досліди: В 3-х книгах. - М., 1979. - Кн. 2-а і 3-а. - С.138.
5. там же - С. 140.
6. там же - С. 153.
7. там же - С. 349-350.
8. Песталоцці І. Вибрані педагогічні твори: В 2-ох томах. - Т. 2. - М., 1981. - С. 136.
9. Софія Русова і Галичина: Зб.статей і матеріалів /Упор. З.І.Нагачевська - Ів.- Франківськ, 1996. - С. 24.
10. Сухомлинський В. Виховання без покарань //Сухомлинський В. Вибрані твори в п'яти томах. - К., 1977. - Т. 5. - С. 343-344.

11. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки: Навч. посіб. /За заг. ред. Зиборшевої. - К.: Триса кер., 2004 - С. 15, 16 (51с.).

Резюме

В статтє рассматривается проблема сотрудничества семьи и дошкольных учреждений в историческом аспекте, прослеживается оценка роли семьи в развитии ребенка в педагогическом наследии, предложены обобщенные этапы процесса взаимосвязи семейного и общественного дошкольного воспитания.

Ключевые слова: педагогический опыт, исторический аспект, взаимодействие, педагогическая пропаганда.

Summary

The article reveals the historical and pedagogical aspect of family and preschool establishments' joint activity. It has been proved that only a harmonious influence of these institution provides for the life creation of a personality.

Key words: historical-pedagogical aspect, joint activiti, harmonious influence.

УДК 373.2

Гавриш Н.В.

ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЕВОЇ ТВОРЧОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ У ПРОЦЕСІ МУЗИЧНО-РИТМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття присвячена актуальній проблемі мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. Автор визначає зміст поняття "мовленнєвотворча діяльність", що розглядається як стрижень різних видів дитячої художньої творчості; знайомить читачів з результатами експериментальної роботи, в ході якої досліджувалися мовленнєвотворчі прояви старших дошкільників у процесі музично-ритмічної діяльності.

Ключові слова: мовленнєва творчість, музично-мовленнєва діяльність, вербалізація музичних та рухливих образів.

На початку третього тисячоліття, в умовах становлення і розвитку незалежної України, нового звучання набуває проблема творчості, розкриття креативного начала кожної конкретної дитини як справжнього суб'єкта життєдіяльності. Формування освіченої, творчої особистості є одним з першочергових завдань реформування освіти в країні. Ідея самоцінності, унікальності дитини, необхідності розвитку її творчого потенціалу дістала